

Sygn. akt I C 583/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 marca 2023 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Janusz Supiński

Protokolant: Katarzyna Kucharska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16.02.2023 r.

sprawy z powództwa (...) SA w W.

przeciwko E. S.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej E. S. na rzecz powoda (...) SA w W. kwotę 4.818,00 (cztery tysiące osiemset osiemnaście) złotych z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie lecz nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie od dnia 25.04.2022r. do dnia zapłaty.

II. Powództwo oddala w pozostałym zakresie.

III. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 819,89 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt. I C 583/22

UZASADNIENIE

Powód (...) SA w W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej E. S. kwoty 7.386,91 złotych wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16.04.2022r. do dnia zapłaty. Nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanej kosztów procesu. W uzasadnieniu powód podniósł, że pozwana poprzez podpisanie weksla, zobowiązała się do zapłaty kwoty wskazanej w wekslu, stąd też powód wezwał pozwaną do wykupu weksla, a po bezskutecznym upływie określonego terminu, skierował niniejszy pozew. Nadto powód podał, że pozwana, podpisując kalendarz spłaty rat znała doskonale wysokość zobowiązania i termin spłaty.

Pozwana E. S. nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie na koszt strony powodowej. W uzasadnieniu pozwana potwierdziła wprawdzie, że podpisała weksel in blanco jako zabezpieczenie pożyczki, którą zaciągnęła u powoda, ale jednocześnie zakwestionowała skuteczność wypowiedzenia umowy pożyczki i prawidłowość wypełnienia weksla oraz ważność umowy, a to wobec ustanowienia rażąco wygórowanych kosztów pożyczki i zawarcia w umowie klauzul abuzywnych. Nadto pozwana wskazała, że w ustawowym terminie złożyła powodowi oświadczenie w trybie art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, co winno prowadzić do zastosowania instytucji tzw. darmowego kredytu.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 27.08.2021r. (...) SA w B. jako pożyczkodawca oraz pozwana E. S. jako pożyczkobiorca zawarli umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której pozwana otrzymała pożyczkę w wysokości 3.500 zł. W umowie tej strony przewidziały też wysokość opłaty przygotowawczej, należnej pożyczkodawcy w kwocie 340 zł, wynagrodzenia prowizyjnego pożyczkodawcy w kwocie 3.005 zł oraz wynagrodzenia prowizyjnego pośrednika finansowego w kwocie

155 zł, czyli łącznie kwotę 3.500 zł pozaodsetkowych kosztów pożyczki, które też zostały przez pożyczkodawcę skredytowane. Zgodnie z zawartą umową pozwana miała dokonać spłaty pożyczki w 36 równych miesięcznych ratach po 216 zł każda w łącznej wysokości 7.776 zł.

dowód: umowa k 4-6

kalendarz spłat k 8

Zabezpieczeniem pożyczki był weksel własny in blanco nie na zlecenie, którego ważność strony określiły w umowie do momentu spłaty zobowiązań pożyczkobiorcy z tytułu tej umowy. Integralną częścią przedmiotowej umowy była deklaracja wekslowa, regulująca tryb i terminy upoważniające pożyczkodawcę do wypełnienia weksla.

dowód: deklaracja wekslowa k 12

weksel k 7

Pozwana E. S. przekazała na rzecz powoda łącznie kwotę 432 zł tytułem spłaty pożyczki z 27.08.2021r.

dowód: bezsporne

W dniu 16.02.2022r. powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 668 zł w terminie 7 dni, wskazując że w przypadku braku wpłaty zostanie wypowiedziana umowa pożyczki. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 23.02.2022r.

W dniu 17.03.2022r. powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia i informacją o wypełnieniu weksla. Powód wskazał, że dług pozwanej obejmuje kwotę 7.364 zł niespłaconej pożyczki i 22,91 zł jako odsetki umowne z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 24.03.2022r.

dowód: wezwanie k 58

wypowiedzenie k 60

odpis śledzenia przesyłki k 59, 61

W dniu 29.08.2022r. pełnomocnik pozwanej E. S. skierował do powoda pismo zawierające oświadczenie o kredycie darmowym.

dowód: oświadczenie k 26

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest ustalony wyżej stan faktyczny, co wynika przede wszystkim z treści dokumentów zalegających w aktach sprawy. Mając na uwadze, że żadna ze stron nie kwestionowała w żadnym zakresie treści dokumentów, należało uznać je za wiarygodne i oprzeć na nich rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Analizując roszczenia powoda Sąd w pierwszej kolejności dostrzegł oparcie owych roszczeń o weksel i związane z tym unormowania. Niewątpliwym przy tym jest, że weksel stanowił zabezpieczenie spłaty pożyczki, był on wystawiony in blanco nie na zlecenie, a zasady wypełnienia weksla regulowała deklaracja wekslowa. Zgodnie z w/w deklaracją wierzyciel upoważniony był do wypełnienia weksla w dwóch enumeratywnie wskazanych wypadkach:

1. gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania;

2. w razie odstąpienia pożyczkobiorcy od umowy i braku zwrotu środków pożyczkodawca miał prawo wezwania pożyczkobiorcy do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania z zastrzeżeniem, że w przypadku braku zapłaty wypełni weksel i będzie dochodzić na tej podstawie zobowiązań przez sądem.

Niezależnie od powyższego deklaracja wekslowa przewidywała, że pożyczkodawca będzie mógł wypełnić weksel wyłącznie na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy. Identyczne zapisy znalazły się również w samej umowie pożyczki, a to w pkt 8.2.

W kontekście powyższych unormowań umownych stron, dostrzec należy, że pozwana E. S. rzeczywiście dokonywała spłaty pożyczki z naruszeniem terminów, wynikających z planu spłaty, w wyniku czego w dniu skierowania do niej wezwania zalegała z kwotą przekraczającą wysokość jednej pełnej raty. Wynika to wprost z zestawienia wpłat przedłożonego przez stronę powodową. Oznacza to, że powodowi przysługiwało uprawnienie do wezwania pozwanej do zapłaty z uprzedzeniem o możliwości wypełnienia weksla i wypowiedzenia umowy. Jednocześnie jednak należy zauważyć, że powód mógł wypełnić weksel jedynie do wysokości zadłużenia pozwanej (vide deklaracja wekslowa), które na dzień skierowania do tejże pozwanej wezwania do zapłaty obejmowało jedynie nieuiszczone zaległe wymagalne raty, a nie całość pożyczki objętej umową. Zgodnie bowiem z pkt 8.1 przedmiotowej umowy pożyczki dopiero wypowiedzenie umowy było równoznaczne z postawieniem w stan wymagalności należnej pożyczkodawcy całkowitej kwoty do zapłaty, a wypowiedzenie pożyczki musiało być poprzedzone wezwaniem do zapłaty zaległości w terminie 7 dni oraz 30 dniowym terminem wypowiedzenia warunków umowy. Innymi słowy ujmując powód ani w dniu skierowania do pozwanej wezwania do zapłaty ani w dniu skierowania do pozwanej wypowiedzenia umowy pożyczki nie mógł skutecznie ująć w wekslu całkowitej kwoty zaległości, bo w tym momencie całkowita kwota do zapłaty określona w pkt 1.5c umowy nie była wymagalna.

Już samo to prowadzi do wniosku, że wypełnienie przez powoda weksla pozwanej było pozbawione podstaw faktycznych, co w sytuacji kwestionowania przez pozwaną zasadności wypełnienia weksla musi prowadzić do uznania, że roszczenia powoda podlegają rozpoznaniu z uwzględnieniem tego faktu. Jedynie na marginesie należy zauważyć, że powód przedstawił w toku postępowania dowody na doręczenie pozwanej wezwania do zapłaty oraz wypowiedzenia umowy pożyczki, które z jednej strony umożliwiły poczynienie powyższych konstatacji, a z drugiej – doprowadziły do wniosku, iż feralna umowa została ostatecznie skutecznie wypowiedziana z dniem 23.04.2022r.

Analizując roszczenia powoda należy w tym miejscu cofnąć się jeszcze raz do stwierdzenia, że powód dochodzi owego roszczenia w oparciu o weksel. Bezspornym przy tym pozostaje fakt, że ów weksel był wystawiony przez pozwaną in blanco nie na zlecenie. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 160) wystawca weksla odpowiada za przyjęcie i za zapłatę weksla. Przepis art. 10 w/w ustawy przewiduje jednak, że jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Nie cytując całości bogatego orzecznictwa i literatury przedmiotu, dotyczących omawianej kwestii, warto wszakże przytoczyć garść tez, odnoszących się bezpośrednio do sytuacji, występującej w niniejszej sprawie. I tak „Wręczeniu weksla in blanco towarzyszy porozumienie dotyczące uzupełnienia weksla. Istnienie porozumienia co do uzupełnienia weksla jest obligatoryjne, związane jest z wystawieniem i wydaniem weksla in blanco. Z brzmienia art. 10 wynika konieczność istnienia porozumienia stron (zob. A. Szpunar, Komentarz, s. 77) ... Skoro wystawca wydał weksel in blanco, to tym samym upoważnił otrzymującego weksel do wypełnienia go zgodnie z umową (orz. SN z 5.3.1929 r., Rw. 182/29, Gł.Pr. 1929, poz. 36) ... W wyniku wypełnienia weksla in blanco częściowo niezgodnie z porozumieniem na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w których tekst weksla odpowiada porozumieniu – deklaracji wekslowej (wyr. SN z 26.1.2001 r., II CKN 25/00, L.). W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że w razie naruszenia uprawnienia do uzupełnienia weksla in blanco przez wpisanie wyższej sumy od kwoty wierzytelności, dla której zabezpieczenia weksel in blanco został wręczony, osoba na nim podpisana staje się zobowiązana wekslowo w granicach w jakich tekst weksla jest zgodny z upoważnieniem (por. wyr. SN z 22.6.2006 r., V CSK 70/06, OSNC 2007, Nr 4, poz. 59; wyr. SN z 1.12.2010 r., I CSK 181/10, L.) ... Weksel in blanco powinien

być uzupełniony przez posiadacza zgodnie z przepisami prawa wekslowego i zawartym porozumieniem pomiędzy osobą na wekslu in blanco podpisaną a pierwszym nabywcą weksla, tj. remitentem ... Uzupełnienie weksla niezgodnie z umową nie czyni weksla nieważnym, powoduje natomiast to, że dłużnik może postawić zarzut nieprawidłowego uzupełnienia weksla ... Jeżeli dłużnik twierdzi, że weksel był wydany in blanco, a wypełnienie jego nastąpiło niezgodnie z umową musi on najpierw udowodnić, że w jakiegokolwiek formie zawarto porozumienie; na nim spoczywa ciężar dowodu, a nie na posiadaczu weksla. Ciężar dowodu, że weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem, spoczywa na dłużniku, który może korzystać ze wszystkich środków dowodowych przewidzianych w KPC (zob. orz. SN z 2.5.1930 r., C II 97/30, RPEiS 1930, s. 201; orz. SN z 24.10.1962 r., II CR 976/61, OSN 1964, poz. 27; NP 1964, Nr 11, s. 112 z glosą A. S. Ważbińskiego; orz. SN z 28.10.1963 r., II CR 249/63, OSN 1965, poz. 208; orz. SN z 24.2.1928 r., I C 273/27, Zb. Orz. SN 1928, poz. 27; wyr. SN z 17.1.2008 r., III CSK 193/07, PB 2008, Nr 5; wyr. SA w Poznaniu z 2.3.2005 r., I ACA 1413/04, OSA 2006, Nr 4, poz. 10; wyr. SA w Katowicach z 29.8.2007 r., I ACA 442/07, Biul. SA Katowice 2008, Nr 1; wyr. SA w Poznaniu z 9.3.2011 r., I ACA 122/11, Lex Nr 989634; wyr. SA w Poznaniu z 31.3.2011 r., I ACA 164/11, Legalis) ... Zarówno na stwierdzenie faktu wystawienia weksla in blanco, jak i wypełnienia go niezgodnie z wolą wystawcy dowód ze świadka jest dopuszczalny, gdyż ustawa dowodu tego nie wyłącza (orz. SN z 12.1.1934 r., C I 2217/33, (...) 1934, poz. 1248; (...) 1935, s. 207) ... Suma wekslowa może być określona w porozumieniu poprzez wskazanie konkretnej kwoty lub poprzez opisowe określenie jej wysokości, np. do wysokości niespłaconej pożyczki wraz z odsetkami i innymi kosztami ... Posiadacz weksla jest zobowiązany do uzupełnienia weksla na sumę odpowiadającą zawartemu porozumieniu ... W razie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla in blanco na niekorzyść dłużnika wekslowego (osoby, która wręczyła weksel in blanco) nie powstaje zobowiązanie o treści wyrażonej w wekslu. Nie oznacza to jednak, iż w każdym wypadku wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem, osoba która weksel wręczyła nie jest w ogóle zobowiązana wekslowo. Będzie tak w sytuacji uzupełnienia weksla in blanco nie przez osobę upoważnioną lub w przypadku uzupełnienia weksla in blanco otrzymanego przez odbiorcę na zabezpieczenie określonej wierzytelności po jej wygaśnięciu na skutek spełnienia świadczenia (wyr. SN z 26.1.2001 r., III CKN 25/00, OSNC 2001, Nr 7–8, poz. 117 oraz orzeczenia SN tam powołane) lub po jej przedawnieniu (orz. SN z 19.11.2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130) ... Należy podzielić wyrażony w piśmiennictwie oraz orzecznictwie pogląd, że w razie naruszenia upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco przez wpisanie w nim wyższej sumy od kwoty wierzytelności, dla której zabezpieczenia został wręczony, osoba na nim podpisana staje się zobowiązana wekslowo w granicach, w jakich tekst weksla jest zgodny z upoważnieniem. Uzupełnienie weksla in blanco o kwotę wyższą od tej, na której wpisanie pozwala deklaracja wekslowa nie spowoduje, iż zobowiązanie wekslowe pozwanego w ogóle nie powstało, lecz uległo ograniczeniu jedynie do wysokości kwoty mieszczącej się w ramach upoważnienia (por. orz. SN z 26.1.2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001, Nr 7–8, poz. 117; wyr. z 9.12.2004 r., II CK 170/04, Gl. 2006, Nr 4, poz. 28)”. [tak: M. C., L. B., Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, W. 2013].

Wracając na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że o ile w dniu wypełnienia weksla całość roszczenia powoda nie była wymagalna, o tyle skuteczne wypowiedzenie umowy ze skutkiem na 23.04.2022r. spowodowało wymagalność należności pozwanej wobec powoda, oczywiście w zasadnym zakresie. I właśnie owemu zasadnemu zakresowi należności powoda wobec pozwanej należy poświęcić kilka słów w tym miejscu.

Nie budzi żadnych wątpliwości, że sporna umowa została zawarta w reżimie kredytu konsumenckiego, uregulowanego w ustawie z 12.05.2011r. o kredycie konsumencki (t.j. Dz.U. z 2022 poz. 246), która to ustawa w art. 36a określa maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów pożyczki. Nie ulega też wątpliwości, że w dacie zawarcia spornej umowy tj. 27.08.2021r. nie obowiązywał już art. 8d ustawy z 02.03.2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 poz. 2095), który określał maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim w okresie pandemicznym. W tej sytuacji wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu reglamentował art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, zawierający stosowny wzór. Dokonane obliczenia matematyczne warunków spornej umowy wedle owego wzoru doprowadzić musiały do konstatacji, że z formalnego punktu widzenia feralna umowa nie naruszała art. 36a w/w ustawy.

Inna rzecz to sama definicja pozaodsetkowych kosztów pożyczki i dopuszczalność ich stosowania. Niewątpliwym jest, iż instytucje udzielające kredytów konsumenckich mają pełne prawo do pobierania opłat za swoje czynności, związane z owymi kredytami. pożyczkodawcom przysługuje prawo do pobierania opłat i prowizji pod warunkiem wszakże, że pożyczkobiorcy wyrażą zgodę na takie opłaty i prowizje. W zakresie banków kwestię tę reguluje art. 110 ustawy z 29.08.1997 – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1896). „Zgodnie z art. 110, wynagrodzenie banku przybiera postać prowizji bądź opłaty. Bank może stosować także inne postacie wynagrodzenia (np. oprocentowanie) – por. M. B., w: E. M. (red.), Prawo bankowe, s. 474 [...] Prawo bankowe nie wskazuje, w jakiej wysokości powinna zostać ustalona opłata lub prowizja bankowa. Nie precyzuje też sposobu, w jaki bank ma to określić w umowie z klientem (kwotowo, procentowo itp.). Ustawodawca uszczegółowienie tej problematyki pozostawił praktyce obrotu. Dotyczy to także określenia katalogu czynności objętych opłatami (prowizjami) – por. M. L., Uprawnienie, s. 31–34. Warunkiem stosowania opłaty przez bank jest zgoda drugiej strony. Odnosi się to zwłaszcza do wynagrodzenia należnego bankom z tytułu wykonywania czynności bankowych. Zasady pobierania tych opłat oraz ich wysokość muszą być wskazane w umowie” [tak: R. S. (red.), Prawo Bankowe. Komentarz, wyd. 1, W. 2015, L./El]. I wprawdzie opisane powyżej opłaty i prowizje dotyczą stosunków na linii bank – klient banku, to warto je wskazać w tym miejscu dla podkreślenia, że prowizje i opłaty stanowią swego rodzaju wynagrodzenie za czynności związane z działalnością pożyczkodawców a dotyczące zawieranych umów z pożyczkobiorcami. Jest to inne wynagrodzenie aniżeli odsetki, traktowane jako opłaty za korzystanie przez pożyczkobiorców z samych kwot pożyczek.

W analogicznej sytuacji znajdują się klienci pozabankowych instytucji udzielających pożyczek. Dopuszczalność naliczania przez wszelkiego rodzaju parabanki, spółki i inne osoby parające się udzielaniem pożyczek osobom fizycznym (konsumentom) wynika wprost z ustawy z 12.05.2011r. o kredycie konsumencki (t.j. Dz.U. z 2019 poz. 1083), a konkretnie z jej art. 5 pkt 6a. „Całkowity koszt kredytu zdefiniowany został jako "wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: 1) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz 2) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach – z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta". Ponadto całkowity koszt kredytu obejmuje nie tylko koszty, których poniesienie jest niezbędne "do uzyskania kredytu", lecz również koszty niezbędne "do uzyskania go na oferowanych warunkach". To uszczegółowienie definicji całkowitego kosztu kredytu było niezbędne w związku z pojawiającymi się dotychczas wątpliwościami interpretacyjnymi. Katalog kosztów składających się na "całkowity koszt kredytu" ma charakter otwarty, co wynika z użycia w treści przepisu zwrotu "w szczególności". Oznacza to, że w konkretnej sytuacji mogą wystąpić wszystkie wymienione w przepisie części składowe całkowitego kosztu kredytu, może wystąpić tylko kilka z nich albo konsument może być zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt inne koszty niż wymienione w definicji całkowitego kosztu kredytu. Warunkiem uwzględnienia danego kosztu w całkowitym koszcie kredytu jest, aby koszt ten był znany kredytodawcy. Zgodnie z Rekomendacją (...) "do całkowitego kosztu kredytu należy wliczyć te koszty, do których poniesienia klient będzie zobowiązany tj. postanowienia umowy o kredyt wyraźnie przewidują obowiązek poniesienia tych kosztów nie uzależniając powstania tego obowiązku z jakichkolwiek zdarzeń przyszłych czy warunków. Nie należy natomiast wliczać opłat za ewentualny monit z tytułu opóźnienia w zapłacie czy opłat za inne usługi, które klient może na mocy umowy odrębnie zamówić, bowiem tych ostatnich kosztów klient może uniknąć, a zatem nie istnieje co do nich obowiązek ich poniesienia" (Rekomendacja (...) Banków (...) ds. Kredytu Konsumenckiego i Rady Prawa Bankowego z 4.10.2011 r.; (...) bankow/prawo/rada prawa bankowego/cele (...).pdf). Odsetki od udzielonego kredytu są elementem składowym świadczenia głównego stron umowy kredytu, stanowią bowiem, z jednej strony, cenę płaconą przez kredytobiorcę za korzystanie z oddanych mu do dyspozycji środków pieniężnych, z drugiej natomiast strony jest to wynagrodzenie pobierane przez kredytodawcę za udostępnienie kredytobiorcy tych środków (tak wyr. SN z 4.11.2011 r., I CSK 46/11, MonPrBank 2012, Nr 5, s. 32). Do całkowitego kosztu kredytu powinny być zaliczane wszelkie odsetki, jakie konsument jest zobowiązany zapłacić w związku z umową o kredyt. Do całkowitego kosztu kredytu zalicza się również koszty usług dodatkowych, ale tylko jeśli ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu. Całkowity koszt kredytu obejmuje również koszty usług dodatkowych, w tym w szczególności koszty ubezpieczeń, jeżeli ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub też do uzyskania go na oferowanych warunkach. Takim kosztem może być np. koszt ubezpieczenia niskiego wkładu

własnego, który to koszt konsument zwraca kredytodawcy. Zgodnie z Rekomendacją (...) pojęcie "usługa dodatkowa" oznacza "wyłącznie usługę świadczoną przez bank lub przez podmiot trzeci za pośrednictwem banku bądź też przez podmiot trzeci na podstawie umowy pomiędzy tym podmiotem a bankiem, której nabycie jest wymagane przez bank dla uzyskania kredytu lub uzyskania go na określonych warunkach, tj. w przypadku, gdyby klient nie zawierał umowy kredytu, np. kupował towar za gotówkę, nie musiałby zawierać tego typu umowy" (Rekomendacja (...) Banków (...) ds. Kredytu Konsumentckiego i Rady Prawa Bankowego z 21.6.2011 r.). W tym przypadku zaliczenia kosztów usług dodatkowych do całkowitego kosztu kredytu nie uzależniono od stanu wiedzy kredytodawcy o takich kosztach. Mogą to być np. koszty związane z wyceną nieruchomości, stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu. Ustawa wprost wyłącza możliwość zaliczenia do całkowitego kosztu kredytu opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta" [tak: M. S. (red.), Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, W. 2018, L./El].

Oczywistym zatem jest, że wysokość tychże opłat i prowizji podlega po pierwsze reglamentowaniu i po drugie - analizie Sądu orzekającego. Musi wynikać z dowodów, przedstawionych przez pożyczkodawcę oraz nie może być też nadmierna i wygórowana. Temu właśnie służy art. 36a omawianej ustawy. Skoro zatem Ustawodawca określił wzór, wedle którego oblicza się maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumentckiego, to z całą mocą należy stwierdzić, że zapisów umów o kredyt konsumentcki, określających owe opłaty i prowizje na poziomie nie przekraczającym normy ustalonej przez Ustawodawcę nie można co do zasady uznać za klauzule niedozwolone czyli nieważne. Odwrotnie oczywiście należy traktować zapisy umowy, przekraczające limity kosztów pozaodsetkowych - w takim przypadku zapisy umowy są nieważne. Z drugiej strony Sąd - co oczywiste w świetle orzecznictwa tak (...) jak i polskiego - zobligowany jest do badania z urzędu (niezależnie od zarzutów pozwanych), czy omawiane klauzule zgodne są z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, czy nie stanowią zapisów umownych abuzywnych w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, czy zostały umieszczone w umowie za wiedzą i zgodą pożyczkobiorców oraz czy wynikają z dowodów, zaprezentowanych przez strony (szczególnie stronę powodową). Sąd z tego obowiązku w niniejszej sprawie wywiązał się, poddając analizie wskazane w umowie stron pozaodsetkowe koszty kredytu. W wyniku owej analizy Sąd dostrzegł, że sporną umowę pożyczki, w imieniu pożyczkodawcy, zawierał M. W.. W treści umowy jednak daremnie szukać dookreślenia, czy M. W. był pełnomocnikiem powoda, przedstawicielem powoda, pośrednikiem kredytowym powoda, czy inną upoważnioną osobą. Z KRS niewątpliwie nie wynika żadne uprawnienie M. W. do reprezentowania powoda. Nie podważa to wprawdzie ważności samej umowy (niekwestionowanej zresztą przez pozwaną), ale sprawia, iż całkowicie pozbawionym podstaw jest naliczenie w umowie stron prowizji pośrednika finansowego (155 zł), a także opłaty przygotowawczej (340 zł). Albo bowiem stronę pożyczkodawcy reprezentował pośrednik finansowy M. W. i wówczas pobrał prowizję w kwocie 155 zł, obejmującą wszelkie koszty przygotowania i zawarcia umowy, (skąd zatem opłata przygotowawcza jako zwrot poniesionych kosztów) albo powoda reprezentował M. W. jako pełnomocnik i wówczas powodowi przysługiwałaby opłata przygotowawcza (skąd zatem prowizja dla pośrednika finansowego). Inna rzecz to wysokość opłaty przygotowawczej. Z analizy treści wniosku pozwanej o udzielenie pożyczki oraz treści samej umowy wynika, że zarówno wniosek o pożyczkę, jak i sama umowa zostały sporządzone w dniu 27.08.2021r. Tymczasem powód wskazał, że na koszty związane z opłat przygotowawczą składają się sumy związane ze zgromadzeniem dokumentów i dokonaniem weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy oraz koszty ryzyka prowadzenia tego rodzaju działalności. Powstają pytania: 1. Jakie są koszty przygotowania umowy poza kosztem papieru i kosztem wydruku w sytuacji, gdy nie wiadomo kim był M. W.. 2. Jakie są koszty weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, skoro weryfikacja trwała jeden dzień. Można jedynie przypuszczać, bo żadnych dowodów ani nawet twierdzeń powoda w tym zakresie nie ma, że opierała się ona na sprawdzeniu osoby pozwanej w rejestrach dłużników, co niewątpliwie związane jest z poniesieniem kosztów, ale w niezwykle prosty sposób możliwych do udokumentowania (czego wszakże w niniejszej sprawie zabrakło). Być może pożyczkodawca weryfikował zdolność kredytową pożyczkobiorcy jeszcze w inny sposób (np. w drodze wywiadu detektywistycznego albo zasięgnięcia informacji w urzędach), ale nawet gdyby powód podejmował takie działania, to wykazanie poniesionych z tym kosztów nie powinno nastęrczać większych kłopotów, choć - przypomnieć warto - cały proces weryfikacyjny trwał jeden dzień. 3. Jakie są koszty ryzyka prowadzenia działalności pożyczkodawcy w zakresie przygotowania umowy pożyczki z pożyczkobiorcą. Niewątpliwie każda działalność człowieka, w szczególności prowadzącego działalność gospodarczą obarczona jest pewnym ryzykiem. Przygotowanie umowy z pozwaną zapewne też jakieś ryzyko niesie, choć dość trudno wyobrazić sobie zakres, rozmiar i prawdopodobieństwo takiego ryzyka. Skoro jednak strona powodowa powołuje

się na jakieś ryzyko związane z przygotowaniem i zawarciem umowy pożyczki z pozwaną, to winna była nie tylko dookreślić to ryzyko, ale przede wszystkim wskazać i udowodnić poniesione w związku z tym koszty.

Sumując tę część rozważań stwierdzić należy, że powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia poniesienia kosztów opłaty przygotowawczej oraz prowizji pośrednika finansowego podczas przygotowania i zawierania umowy z pozwaną, a to – wobec zgłoszenia stosownych zarzutów przez pozwaną i przede wszystkim wobec podjętej z urzędu przez Sąd analizie zgromadzonego materiału dowodowego – musiało doprowadzić do uznania odnośnych zapisów umowy stron za niewiążące.

Kolejną kwestią, którą Sąd poddał analizie, niezależnie zresztą od zarzutów pozwanej, to prowizja pożyczkodawcy. Nie ulega wątpliwości, że prowizja (podobnie zresztą jak opłata przygotowawcza i prowizja pośrednika) została umieszczona już we wniosku pożyczkobiorcy, a zatem znalazła się w umowie stron za wiedzą i zgodą pozwanej. Przypomnieć jednak należy, że wynagrodzeniem pożyczkodawcy są odsetki od udzielonej pożyczki, zaś prowizja jest zwrotem poniesionych kosztów i podlega w związku z tym ocenie i zasadności co do zasady i zasadności co do wysokości. W tym kontekście stwierdzić należy, że kwoty wyszczególnione w załączniku do wniosku pozwanej o udzielenie pożyczki, a dotyczącej m.in. pokrycia kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt wynagrodzeń pracowników – 529 zł, pokrycia kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt działań marketingowych – 129 zł, pokrycia kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt utrzymania systemów i infrastruktury teleinformatycznej – 27 zł, pokrycia kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt operacji bankowych – 35 zł itd. znikąd nie wynikają ani w żaden sposób nie zostały wykazane. Co więcej – nawet nie wiadomo w jaki sposób zostały one obliczone. Być może poszczególne kwoty stanowią jakiś odsetek wysokości kwoty udzielonej pożyczki, być może wynikają z jakichś analiz kosztów działalności gospodarczej powoda, a być może stanowią li tylko dowolnie wpisane kwoty. Strona powodowa, jako profesjonalista, zajmujący się udzielaniem pożyczek i kredytów (czy szerzej - działalnością finansową) niewątpliwie posiada dostateczne możliwości, by w sposób poprawny i transparentny dookreślać i wykazywać ponoszone koszty, związane z zawarciem konkretnych umów. W realiach niniejszej sprawy niestety, poza wyszczególnieniem jakichś kwot, które rzekomo powód poniósł tytułem kosztów obsługi pożyczki udzielonej pozwanej brak jest i sposobu określenia tych kosztów i potwierdzenia, że rzeczywiście zostały one poniesione. Przykładem jest kwota 1.851 zł tytułem marży pożyczkodawcy stanowiącej wynagrodzenie pożyczkodawcy po odprowadzeniu podatku dochodowego od osób prawnych uwzględniającej koszty związane z monitoringiem i dochodzeniem spłat przeterminowanych zobowiązań oraz koszty związane z odpisami z tytułu nieściągalności wierzytelności. Nie ulega wątpliwości, że monitoring spłat pożyczek, zwany popularnie księgowością wiąże się z koniecznością zatrudnienia księgowych, prawników itp. osób, zapewnieniem im warunków pracy itp. kosztami. Koszty te jednak można oszacować i odnieść je choćby procentowo do każdej złotówki udzielonej pożyczki – wszak powód posiada wiedzę o łącznej wysokości udzielonych w danym roku pożyczek oraz łącznym koszcie działalności księgowych, prawników itd. Nie ulega jednak wątpliwości i to, że ewentualne koszty dochodzenia spłat zobowiązań przeterminowanych pojawiają się dopiero wówczas, gdy dochodzi do powstania zobowiązań przeterminowanych, co przecież nie następuje w przypadku każdej pożyczki. Na etapie zatem zawierania umowy z kolejnym pożyczkobiorcą niemożliwym jest przewidzenie, że dojdzie do przeterminowania zobowiązania, a także ewentualnie kiedy, w jakim stadium spłaty i jakie mogą powstać z tego tytułu koszty po stronie pożyczkodawcy. Od tego zresztą powinny być działania przygotowawcze do zawarcia umowy pożyczki, polegające na sprawdzeniu możliwości kredytowych osób ubiegających się o pożyczkę, by zminimalizować ryzyko zawarcia umowy z osobą niewypłacalną lub mało wiarygodną, bo wszak za to pożyczkodawcy naliczają wysokie koszty opłat przygotowawczych. Inna rzecz, to fakt, że pożyczkodawcy mogą i powinni dochodzić od niesolidnych pożyczkobiorców ewentualnych kosztów dochodzenia spłat przeterminowanych na etapie kierowania roszczeń do sądów i w sytuacji, gdy po pierwsze ponieśli już konkretne koszty i po drugie – gdy możliwym będzie określenie ich wysokości. Przyjęcie już na etapie zawierania umowy z pożyczkobiorcą, że pożyczkodawca będzie ponosił koszty dochodzenia spłat przeterminowanych jawi się jako bezpodstawna chęć osiągnięcia nienależnego dochodu. Wreszcie niewątpliwym jest, że odpisy z tytułu nieściągniętych wierzytelności stanowią wprawdzie koszt działalności pożyczkodawców, ale, podobnie jak w przypadku innych kosztów działalności (np. utrzymania księgowości, prawników itd.), możliwym jest

ich obliczenie również w przeliczeniu na każdą złotówkę udzielanych pożyczek. Trudno zatem za zasadne uznać, że przy pożyczce w wysokości 3.500 zł koszty związane z utrzymaniem księgowości i odpisami tytułu nieściągniętych wierzytelności wynoszą 1.851 zł czyli 52,88 %.

Sumując tę część rozważań należy stwierdzić, że strona powodowa nie wykazała w jakikolwiek sposób, że pozaodsetkowe koszty związane z udzieleniem i obsługą udzielonej pożyczki miały wynieść kwotę ujętą w spornej umowie. Tym niemniej Sąd dostrzegł, co oczywiste, że pożyczkodawca, w związku z udzieloną pożyczką musiał ponieść konkretne koszty począwszy od kosztów papieru, na którym wydrukowano umowę czy zasięgnięcia informacji o sytuacji kredytowej pożyczkobiorcy, a skończywszy na kosztach zatrudnienia pracowników obsługujących proces zawarcia umowy, księgowania wpłat i wypłat, obsługi informatycznej, utrzymania sieci komputerowych, które winny obciążyć pożyczkobiorcę, zgodnie zresztą z umową. W tej sytuacji Sąd, posiłkując się wzorem określonym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim oraz biorąc pod uwagę wysokość i czasokres umowy łączącej strony uznał za zasadne obciążenie pozwanej pozaodsetkowymi kosztami pożyczki w wysokości 1.750 zł, stanowiącymi 50 % całkowitej kwoty pożyczki.

Uwzględniając powyższe Sąd przyjął do wycień kwoty 3.500 zł kapitału pożyczki i 1.750 zł pozaodsetkowych kosztów oraz 432 zł sumy zwróconej przez pożyczkobiorcę, wobec czego orzekł jak w pkt I wyroku. O odsetkach należało orzec po myśli art. 481 § 1 i 2 kc biorąc pod uwagę termin wymagalności roszczeń powoda związany z datą doręczenia pozwanej wypowiedzenia oraz 30 dniowym terminem wypowiedzenia.

Na marginesie jedynie należy wskazać, że zarzut pozwanej co do tzw. darmowego kredytu nie mógł zostać uwzględniony w żadnym zakresie. Zwrócić bowiem uwagę należy na bezsporny fakt, że umowa pożyczki stron, zawarta w dniu 27.08.2021r. została wykonana przez powoda w dniu 30.08.2021r., zatem roczny termin określony w art. 45 ustawy o kredycie konsumencki, w którym pozwana mogła złożyć oświadczenie, nie został dochowany. Oświadczenie pozwanej bowiem, nadane na poczcie w dniu 29.08.2022r. dotarło do strony powodowej dopiero w dniu 03.09.2022r. i dopiero wówczas powód mógł się z nim zapoznać. Tak wynika z twierdzeń powoda, a twierdzeń tych pozwana w żaden sposób nie zakwestionowała, nie wspominając już o wykazaniu, by mogło być inaczej niż podaje powód. W tej sytuacji Sąd, uwzględniając powyższe zaniechał dalszych analiz merytorycznych podniesionego przez pozwaną zarzutu.

Mając na uwadze treść roszczeń powoda zawartych w pozwie oraz treść pkt I wyroku, należało też orzec jak w pkt II. O kosztach procesu orzeczono w pkt III po myśli art. 100 kpc. Uwzględniając to, że powód wygrał proces w 65,22 % i poniósł koszty w wysokości 2.217 zł (400 zł opłaty od pozwu, 1.800 zł wynagrodzenie pełnomocnika i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa), zaś pozwana wygrała proces w 34,78 % i poniosła koszty w wysokości 1.800 zł (wynagrodzenie pełnomocnika), obliczenia rachunkowe doprowadziły do ustalenia treści w/w pkt III wyroku. O odsetkach orzeczono n podstawie art. 98 § 1¹ kpc.

Sumując, należało orzec jak w sentencji.